ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՈՒԼՍՈՅ համար. տարեկան 60 դրշ. վեցամսեայ 30 դրշ. Եռամսեայ 20 դրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 80 դրշ. Վեցամսեայ 40 դրշ.— ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար,, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր,:

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK

Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԾԱՂԻԿ

ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزيتەدر

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Կալատա, Գուրշունլու խան, թիւ 7

ՍԱԳԱՏԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է *հակիրճ* գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի *տրուիր*:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ

ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 210 | 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 | ՈՒՐԲԱԹ

Ս. Խ. — Եւրոպայի Հայոց Առաջնորդ Գեորգ եպիսկոպոս Իւթիւճեանց այս վերջերս Խնդրոյ առարկայ եղած ըլլալով տեղացեալ թերթի մը մէջ, կը կարծենք թէ իր առանձին լռութեանութիւնը պէտք ունենայ ետեւեալ յօդուածը զոր յարգարատիճան եկեղեցական մը գրկած է մզ, եւ որ ցայտուն ինչպէս նաեւ ամէն երպով ճշմարտանման տեղեկութիւններով երեւան կը հանէ Իւթիւճեան եպիսկոպոսի դէմ եղած քննադատութեանց անիրաւ հանգամանքը:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ժամանակէ մը ի վեր պոլսական ազգ. լրագիր մը կը փորձէ դատափետել արժանաւոր ու գնահատելի եկեղեցական մը՝ որ բաւական ատեն Պատրիարքական Փոխանորդ եղած է Պոլսոյ մէջ, եւ որ այս պահուս կը վարէ Եւրոպիայ Հայոց Առաջնորդութեան պաշտօնը, խղճամիտ ու գովելի կերպով։ Այդ եկեղեցականն է Իւթիւճեան Գէորգ եպիսկոպոս, որուն հետ մեր ունեցած յարաբերութիւնները կը թոյլատրեն մեզ ատ պարզելու կարգ մը կարեւոր նկատողութիւններ, երեւան հանելու համար այն անհիմն ու խախուտ ոգին, որ կը տիրէ միշտ ազգ. լրագրին այս խնդրոյն նկատմամբ բրած հրատարակութեանց մէջ։ Մենք այս գործը կ'ընենք ո՛չ նկատի առնելով մեր Գէորգ եպիսկոպոսի հետ ունեցած յարաբերութիւնները, ոչ ալ այն բարեկամութիւնը որով կրնանք կապուած ըլլալ Ն. Գերապատուութեան հետ։ Մեր փափաքն է պարզել ճշմարտութիւնը, և ոչ ալ ինչ, կերպով մը դարմանելու համար այն անիրաւութիւնը զոր միշտ ազգ. լրագիրը բրած էր Հայ. Եկեղեցւոյ ա՛ենէն արժանաւոր պաշտօնեաներէն մէկուն նկատմամբ։

Այս է մեզ դրդող նկատումը. յայտարարենք միանգամ ընդ միշտ։

* * *

Ինչ կը մեղադրեն Իւթիւճեան եպիսկոպոսի։

Կը մեղադրեն թէ Ն. Գերապատուութիւնը «Անտարբեր է, թէ վիճակները չայցելէր, թէ ո՛ւր որ իւզոտ պատառ կայ անդ կը վազէ»։

Հերքելէ առաջ այդ զրպարտութիւնները, ընդհանուր դիծերու էջ ներկայացնենք Եւրոպիոյ մէջ հաստատուած ազգայնոց մասին կարգ մը տեղեկութիւններ, որոնք կրնան օգտակար ըլլալ այս խնդրին առթիւ։

Բարիզի մէջ, ծանօթ է անշուշտ որ առ այժմ եկեղեցի չունինք, այլ անշուք սրահ մը, ուր կարեւոր վարձքի փոխարէն կիրակի առաւօտները ժամերգութիւն կը կատարուի երկու ժամ միայն։ Մինչեւ ցարդ տակաւին չէ՛ իրականացած մատուռին շինութեան գաղափարը։ Բարիզի Հայոց հովիւը, Տ. Վռամշապուհ քահանայ Քիպարեան, իր պաշտօնին գիտակից արժանաւոր քահանայ մըն է։ Բան կարի հոգ կը տանի որ կիրակի առաւօտ կատարուելիք եկեղեցական արարողութիւնները կանոնաւոր ըլլան։

Միեւնոյն վիճակին մէջ կը գտնուի նաեւ Մարսիլիոյ մատուռը, որուն կալուածատէրը, այս տարի, պայմանագրութեան ժամանակը լրացած ըլլալուն առթիւ մաղ մնաց որ փողոց թափէր մատրան զոյքերը, չուզելով ընդունիլ ո՛չ վարձուց յաւելումը, եւ ո՛չ այլ ինչ։ Եւ որովհետեւ յարմար տեղ գտնել կարելի չեղաւ, պատուաւոր ազգայինք ամա՛ք հազիւ հաճեցուցին կալուածատէրը։

Այդ մատուռները,—Բարիզինը եւ Մարսիլիայինը,—նոյն տեղերը ընակութիւն հաստատած ազգայնոց նպա՛ս աներով կը պահուին. չատեր զոհմամ,ութեամբ կը նպաստեն, եւ խիստ չատե՛ր ալ բնա՛ւ բան մը չեն վճարեր։

Եւրոպիոյ մէջ ամէնէն գատուական գաղթականութիւնն է Մանչէսթրինը, ուր հայ ընտանեաց թիւը հարիւրի մօտ է. կան բաւական աւուրիք ալ եւ ամէնքն ալ բարեկեցիկ վիճակ մը ունին։ Մանչէսթրի մէջ ունինք գեղեցիկ եկեղեցի մը, որուն անմիջապէս կից է քահանային յատկացեալ լաւ կահաւորեալ տուն մը։ Քահանան, Արժ. Թորոս քհնյ. Զուլոյեանն, 13-14 տարեկան ամսական վարձք ունի, տարին 30 անգլ. ոսկի ալ զատ հանգերձագին կը վճարուի։ Իսկ տունորհնենքի պահպանման, Թաղման հասոյթներն ալ զատ։ Բնակարանի, ջուրի, ճաշի, վառելեաց վարձք եւ ծախք չտնի։ Իր հրատարակած «Հայ. Եկեղեցի» ամսաթերթին համար տակաւին անցեալ տարի 80 անգլ. ոսկի հանգանակած էր Մանչէսթրէն։ Նոյն ամսագրին համար նամակով դիմում կ'ընէ այլ եւ այլ հարուստ ազգայնոց ու պարապ չելլեր։

* * *

Այս տեղեկութիւնները տալէ յետոյ, ցոյց տանք թէ Իւթիւճեան եպիսկոպոս իրապէս անտարբե՞ր է իր թեմականներուն համար։

Եպիսկոպոս ձեռնադրուելէն անմիջապէս վերջ, երբ Ն. Գերապատուութիւնը վերադարձաւ Եւրոպա, իսկոյն այցելեց Վիեննա, առանց նկատի առնելու երթեւեկի ծախքերը որոնք 500 ֆրանքը կ'անցնէին, եւ զորս իր գրպանէն ըրաւ։ Ինք ըրաւ նաեւ եպիսկոպոսացման առթիւ բոլոր ծախքերը, որոնք միշտ թեմականներուն կողմէ պէտք է ըլլան։

Վիեննայի ազգայնոց համար Ն. Գերապատուութիւնը միշտ աշխատեցաւ։ Գիտենք օրինակի համար թէ արտօնեց Շուշտրի Տ. Յովհան Մանդակունի քահանան՝ հովուելու նոյն քաղքի Հայերը, քաջալերական թուղթ գրեց միշտ քահանային, յորդորանաց գիր՝ առ Վիեննացիս, որպէս զի չուծանան եկեղեցիէն, եւայլն։

Անցեալ տարի, Ն. Գերապատուութիւնը գնաց Անվէրս ուր 13 հայ ընտանիքներ հաստատուած են, եւ որոնց այրերը ազամանդի գործով կը զբաղին։ Իւթիւճեան եպիսկոպոս կրնք օր մնաց Անվէրս, առանձինն այցելելով բոլոր տուները, եւ հաշիւ ստացաւ ճանապարհածախսին կէսը, այն ալ թեմականներու խնդրանքին վրայ։ Անվէրսի ազգայինները արդէն անհովիւ չեն մնար, որովհետեւ Բարիզի հոգեւոր հովիւը, Իւթիւճեան եպիսկոպոսի յանձնարարութեամբ մերթ ընդ մերթ կ'այցելէ անոնց, մօտաւորութեան պատճառաւ։

Ն. Գերապատուութիւնը ամէն տարի պարբերաբար կ'այցելէ Լոնտոնի, Բարիզի, Մանչէսթրի, եւայլն ազգայնոց, ինչ որ ամէն Առաջնորդ չ'ըներ։ Դիտել տանք այս տեղ սա կէտը թէ Մանչէսթրի ազգայինք մինչեւ ցարդ Առաջնորդ չե՛ն նկատեր Իւթիւճեան եպիսկոպոսը, թէեւ Ն. Գերապատուութեան այդ պաշտօնը հաստատուած ըլլայ Ս. Հայրապետին մէկ կոնդակով։ Մանչէսթրցիք, պարզ եպիսկոպոս մը կը նկատեն զայն, եւ Ս. Հայրապետէն ակնածելով անշուշտ, տարեթուակ մը կը վճարեն Իւթիւճեան եպիսկոպոսի, պայմանաւ որ իրենց թեմական գործերուն չխառնուի։ Որչափ որ կը յիշենք, Իւթիւճեան եպիսկոպոս քանիցս այդ կացութիւնը յայտագրած է Ս. Հայրապետին, եւ Ն. Ս. Օծութիւնն ալ միշտ խոհեմութեամբ վարուելու հրահանգ տուած է միայն։

* * *

Անցնինք հիմայ խոշոր պատառներուն, եւ հասկնանք սա ուշադրաւ կէտը թէ Իւթիւճեան եպիսկոպոս նիւթական ինչ կացութեան մէջ կը գտնուի։

Հասկնալու համար այս կէտը, պարզենք վեր ի վերոյ Ն. Գերապատուութեան պիտանէն.—

Իւթիւճեան եպիսկոպոսի տարեկան հասոյթներն են՝

Մանչէսթրէն	1500 ֆր.
Բարիզէն	1000 »
Մարսիլիայէն	1500 »
Այլ եւ այլք	500 »

Այսպէսով, տարեկան հասոյթները կը գոյացնեն 4500 ֆրանքի համագումար մը։ Հիմայ տեսնենք ծախքերն ալ.—

Բնակարան, սենեակ	2500 ֆր.
Հանգերձեղէն	200 »
Երթեւեկութիւնք	600 »
Լուսաղ, կրակ, եւն.	300 »
Թղթակցութիւն, լրագիր, ողորմութիւն	500 »
Զանազանք եւ ընծանիք	700 »

Ինչպէս կը տեսնուի, ծախքերուն համագումարն է 4800 ֆրանք, այսինքն հասոյթներէն 300 ֆրանք աւելի։ Թող որ երթեւեկութեանց գումարը, որ ծախքերուն մէջ 600 ֆրանք միայն նշանակուած է, շատ տարի կ'անցնի 1000 ֆրանքը, ինչպէս եղած է այս տարի։

Մինչեւ հիմայ, այս ծախքերուն մէջէն ելլելու համար, Իւթիւճեան եպիսկոպոս պարտաւորուած էր Մարսիլիոյ մատրան հովուութեան պաշտօնն ալ վրան պահել։ Առաջին տարին հինգ ամիս վարած է այդ պաշտօնը. երկրորդ տարին վեց ամիս, եւ վերջին տարին եօթը ամիս։ Քանի՛ ամիս պաշտօնավարէր Մարսիլիոյ մէջ, այնքան ամսական միայն կը ստանար Մարսիլիացիք այդպէս խնդրած էին, մանաւանդ որ Ն. Գերապատուութեան բացակայած ամիսներուն՝ ընդհանրապէս Մարսիլիա բնակող ազգայինք օգտափոխութեան կ'երթան։

Արդ, Իւթիւճեան եպիսկոպոս այս անգամ վերջնականապէս հրաժարական տուած է Մարսիլիոյ մատնաւոր հովուութեան պաշտօնէն, որով իր հասոյթներէն պակսած է կարեւոր գումար մը։

Իրաց այս վիճակին մէջ, ինքնին յայտնի կ'ըլլայ թէ Իւթիւճեան եպիսկոպոսի նիւթական վիճակը ո՛չ թէ միայն լաւ չէ, այլ նաեւ շատ անձուկ, այնպէս որ նոյն իսկ իր արդէն վարած պաշտօնէն չի կրնար հաւասարակշռութեան մէջ պահել։

* * *

Այս տեղեկութիւններով յուսանք հիմնովին հերքուեցան վերոյիշեալ ազգ. լրագրին անհիմն զրպարտութիւնները, Եւրոպիոյ Հայոց ժրաջան եւ անչահախնդիր Առաջնորդին նկատմամբ։ Կը կրկնենք որ մենք ճշմարտութեան սիրուն հրապարակ հանեցինք այս տեղեկութիւնները։ Իսկ այդ հրատարակութեանց մասին սաչափ աւելցնենք իր վերջաբան որ անոնք դրրդուած են կարգ մը անձնական հաշիւներէ։

XXX.

Կարդա՛ Տոքթ. Հաբօնեանի ազգր Չորրորդ երեսը։

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ԳԹՈՒԹԻՒՆԸ ՁԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Սառի այն հսկայ կոյտերուն մէջ՝ որոնք կը բարձրանան Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ սահմաններուն վրայ, ամէնէն աւելի շահեկանը, իր պատմական անցեալով, Սէն-Պէռնառն է։

Մեծ Սէն-Պէռնառի կիրճը կը միացնէ իրարու հետ Ռօնի զուիցերիական հովիտը եւ լոմպարտեան դաշտերը։ Միակ ճամբայ մը կայ անոր վրայ ելլալու համար, այն ալ ջորիներու նեղ անցք մըն է պարզապէս։ Այդ նեղ անցքերուն մէջ բանակներու դլուխ անցնիլ ու կառավարել, բնականօրէն կարծուածէն շատ աւելի դժուար են, եւ սակայն չեն կրցած խրաչեցնելպատերազմիկ հանճարները.—Աննիբաղ ու Նաբոլէոն։ Հո՛ն, այդ սառուցեալ բարձրութիւններուն վրայ ապրիլ զոնողութիւն մըն է բնականաբար բաւական դժուարատար, զոր ի գործ կը դնեն կարգ մը կրօնաւորներ։

1800 Մայիս 6ին Առաջին Հիւպատոսը մեկնած էր Բարիզէն։ Ֆրանսացւոց կացութիւնը վերին Իտալիոյ մէջ յուսահատական կ'երեւար. Աւստրիացի զօրավար Մելաս, սարսափելի կերպով պաշարած էր Մասէնան Ճենովայի մէջ, որ սակայն հերոսաբար կը կռուէր։ Մելաս դիտէր որ Ֆրանսական գունդերը պիտի հասնին վերջապէս, բայց Սրնիզի կողմէն կը սպասէր անոնց։ Ինչպէ՞ս կրնար երեւակայել, որ Սէն-Պէռնարէն անցնին անոնք։ Սէն-Պէռնառ՝ անանցանելի նկատուած էր մինչեւ այն տեղն։

Այն բոլոր օթեւանները որոնց կը հանդիպի ճանապարհորդ մը այդ կողմերը ճամբորդելու միջոցին, Պոնարարթի օթեւանները եղած են։ Լոզանի մէջ զօրահանդէս մը կատարեց Պոնարարթ. Վիլլէնովի մէջ չտեմարաններ չինել տուաւ, պահելու համար ցորենի, հացի, խարի ու խոտի անհրաժեշտ քանակութեամբ պաշարները, որոնք անհրաժեշտ էին իր 5000 հեծեալ եւ 35000 թնդանօթակիր զինուորներուն։

Մարթինեի գիւղակէն Սէն-Պէռնառի վերելքը կը սկսի։

Նաբոլէոն առջեւէն զրկեց իր երկու զօրավարները Պէրթիէ եւ Լան, յառաջապահ զօրքերով, ու ինքը բաւական ատեն Մարթինեի մնաց փութացնելու համար մեծ բանակին մեկնումը։

Մարթինեիէն, ճամբան Տրանսի ուղղութեամբ վեր կ'ելլայ մինչեւ Պուր-Սէն-Բիէռ։ Այդ ճամբան 1800ին հոն կը վերջանար, եւ անկէ անդին խորտուբորտ ճամբայ մը կար միայն մինչեւ Սէն-Ռրմի, առաջին իտալական քաղաքը։ Եւ Պոնարարթի հրեռանին չէր կրնար բնականաբար անցնիլ հոնկէ։ Պուր-Սէն-Բիէռի մէջ գործաւորներու ընկերութիւն մը հրաման առացաւ թնդանօթները քակելու եւ խոզովակները ու միւս գանգան մասերը բաժնելու իրարմէ, որպէս զի ծառի փորուած կոճղերու մէջ հատատելով մարդիկ գիւրաւ կարենան քաշել տանիլ։ Մեծ եղան դժուարութիւնները վերելքին այդ անհրեւակայելի բաղմութեամբ մարդոց ու անասուններուն, բայց միւս կողմէ վար իջնալն ալ կարծուածին չափ դիւրին չեղաւ։ Այն կարծր սառերուն վրայ հարկ եղաւ նորէն սահեցնել թնդանօթները, միշտ իրենց փայտեայ ամաններուն մէջ. գործողութիւն մը՝ զոր գիւղացիները կատարել չուզեցին, հակառակ իրենց առաջարկուած 1000 ֆր.ին, իւրաքանչիւր թնդանօթի համար։ Այն ատեն զինուորները մէջ նետուեցան գործելու, ու արի յանդգնութեամբ մը քաշեցին գործիքները մինչեւ Սէն-Ռրմի։ Երկու նշանաւոր նկարիչներ ներկայացուցած են այս ամենանշանաւոր անցքը.—Տավիտ եւ Բոլ Տըլառօշ, որոնցմէ վերջինը սակայն աւելի ճշմարտութեան մօտ մնացած է, մինչ առաջինը աւելի երեւակայութեան հետեւած։

*

Դիւրին է ճանչնալ թէ մօտ է Սէն-Պէռնարը։ Ամէն կանաչութիւն կը կորսուի, չոր ու կարծր, քարուտ գետին մը կը սկսի. հոս հոն ժարդկային ոսկորներ կը տեսնուին, զորս կրօնաւորները կը ժողվեն խնամով։ Այս մռեալ բնութեան վայրերուն մէջ ամէն բան, ամէն տեսարան սարսուռ կը ներշնչէ, մանաւանդ եթէ գիշեր է, ինչպէս ի՛ր պատահի շատ անգամ, վասն զի գրեթէ ամէն ճանապարհորդ առաւօտուն կը մեկնի Մարթինեիէն։ Բարեբաղդաբար չեն ուշանար քաջալեր յոյս մը տալու, հեռուէն, վանատան պլպլուն լոյսերը։ Կիրճին խորը երկու հսկայ չէնքեր կը բարձրանան։ Ասոնցմէ մեծագոյնն է բուն Վանատունը. միւսը՝ աղքատ ճամբորդներու, հիւանդներու համար է աւելի։ Մեծ է հիւրասիրութիւնը հոս. տօնական խնջոյքներով կ'ընդունուին բոլոր ճամբորդները։ Զմեռը թէեւ հաղուագիւտ, բայց ամառը, օգոստոսի մէջ, կիրակի օրեր 5 600 անցորդներ կուգան ուտելիք ու անկողին խնդրել այդ կրօնաւորներէն։

Սէն-Պէռնառի կրօնաւորները զարգացած մարդիկ են, կ'ըսուի, որոնց մէջ նշանաւորներ ալ պակաս եղած չեն։ Իրենց դրադարանը որ 10,000 հատորներէ կը բաղկանայ, մեծ հարստութիւններ կը պարունակէ։ Բայց, Աստուածաբանական վերացականութիւններով չէ որ կը զբաղին, այլ իրենց նպատակ ըրած են, մոռեալները ժողվել, կամ մահամերձները ազատել մահուընէ։ Ատոր նուիրած են իրենց կեանքը եւ ատոր համար վերջապէս մարդկութեան օգտակար մարդիկ համարուած։ Ամառ ձմեռ, գիշեր ցորեկ, զէրօէն 30 աստիճան վար է հոն ցրտութիւնը. բայց ոչի՛նչ է ատիկա իրենց համար. կը վազեն անոնք նորէն սառերու մէջ, կը գտնան վիրաւոր ճամբորդը ու կը խնամեն։ Իրաւ, թէպէտեւ հիմա հեռաձայնի հաստատութեամբ այդ աշխատանքներ նուազ տաժանելի դարձած են. բայց անսովոր բան մը չէ որ սոսկալի փոթորիկներու հետեւանքով թելերը կտրուին ու յարաբերութիւնք խզուին։ Շուները՝ որոնք վանատան չորս կողմը կը հսկեն ամէն ժամանակ, շատ անգամներ, գիշերուան ամէնէն խոր ու ամէնէն մութ վայրկեաններուն սարսափելի հոնչիւններով կ'արթնցնեն բոլոր բնակիչները. արկած մը պատահած է։ Կրօնաւորները կ'ելլեն եւ շուներէն միոյն առաջնորդութեամբ կ'երթան փնտռել վիրաւորը, զոր գիւրաւ կը գտնեն փռուած՝ ձիւներուն մէջ, շնչասպառ։ Սէն-Պէռնառի շուները, այնքա՛ն անձնուէր, այնքա՛ն մարդագուտ, ամէնէն սոսկալի տառապանքներու կ'ենթարկուին իրենց պարտականութեանց գործադրութեան մէջ։ Կը պատահի որ փայտ կը կտրի իրենց անդամներէն մին, զոր պէտք է ալքոլով չփել արեան շրջանը կանոնաւորելու համար։ Սէն-Պէռնառի շուն մը ցաւ մը, հիւանդութիւն մը ունի անպատճառ որուն հետեւանօք կարող չէ ան ութը տարուընէ աւելի ապրիլ։

Այդ քաջասիրտ շուներուն սրամիտ խելացիութեան վրայ գաղափար մը տալու համար է որ մէջ պիտի բերենք հոս, անոնցմէ ամէնէն համբաւաւորներէն Պառոի անուն մէկ հատին վրայ պատմուած մանրավէպ մը։

Հեռուէն փոթորիկի նշաններ մը տեսնելուն պէս, դուրս կը նետուէր, կիրճերուն մէջ, ու, մտատանջ, հաջելով կը սկսէր քննել ամէնէն կասկածելի խորշերը։ Սառոյցի այրի մը մէջ, կէս սառած մահամերձ տղայ մը գտաւ օր մը, զոր սկսաւ լիզել, տաքցնել իր շունչով, մինչեւ որ բոլորովին արթնցուց։ Ցեռոյ, իր գգուանքներով, իր չարժուձեւերով հասկցուց անոր, որ պէտք էր իր կռնակը ելլել ու վիզէն փաթթուիլ։

Պառոի՝ քառասունէն աւելի մոլորեալ ճամբորդներ ազատած է։

Իրիկուան, փոթորկէն օրուան մը իրիկունը, ճամբորդին մէկը կը տեսնէ որ հեռուէն, բարձրահասակ կենդանի մը կը յառաջանայ դէպ ի իրեն բերանաբաց։ Ճամբորդը՝ յարձակումէ մը վախնալով, երկաթապատ գաւազանովը հարուած մը կուտայ խեղճ կենդանիին, որ չնչասպառ կ'իյնայ դետին։ Այսպէ՛ս կը մեռնի Պառոի։

*

Սէն-Պէռնառի կրօնաւորները փոքրիկ պարտէզ մը կը մշակեն իրենց վանատան քովիկը, բայց բուսականութիւնը այնքան անպտուղ է այնտեղ, որ հազիւ կրնան աղցանի քանի մը ծիլեր բուսցնել։

Սէն-Պէռնառի կրօնաւորները վարժուած մահը մօտէն դիտելու, կը ծիծաղին, երբ կը տեսնեն ուրիշներ՝ որ կը սարսռան տեսնելով դիակները՝ որոնք հո՛ն քովիկը, ուրիշ փոսի մը մէջ դիզուած են իրարու վրայ, եւ ճիշդ այն գիրքին մէջ՝ ուր մահը զարկաւ զիրենք։ Սէն-Պէռնառի ցուրտը թող չի տար որ տարբաղադրուին անոնք, այդ դիակները, որոնք վերջ ի վերջոյ փուչ կ'ելլան, կ'իյնան վար, եւ միշտ նորագոյն դիակները դարաւոր ոսկրակոյտերու վրայ կը տարածուին։

Աւելի հեռուն, իտալական սահմանագլխին կողմը, հազիւ քանի մը վայրկեան անդին, անփայլ, անալի, անձայն ու անմրմունջ լճակ մը կը նիրհէ ժայռուտ շրջանակի մէջ. Մեռեալներու Լիճն է այն։

Սէն-Պէռնառ այս ամէնով նշանաւոր, այս ամէնով օժանդակուած, ահա ինչո՛ւ կրցած է ունենալ այնքան կարեւոր տեղ մը թէ պատմական եւ թէ աշխարհագրական դարագրութեանց մէջ, վասն զի եղած է ան՝ օրրանը մարդկային բարերար միաբանութեան մը, եւ կեդրոնը մեծ պատերազմներու։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Գերմանական Ռայխսթակի ամբողջ 6 նիստերը գրաւեցին մաքսային սակացոյցի օրինագծին վիճաբանութիւնները, եւ սակայն այդ վեց նիստերով տակաւին չաւարտեցաւ օրինագծի առաջին ընթերցումը։ Նախարարապետը, կայսրութեան երկու նախարար, բրուսիական երկու նախարարներ, Պավիէրայի, Վիւրդէմպէրկի, Սաքսոնիոյ կառավարական ներկայացուցիչներ կը մասնակցէին վիճաբանութեանց եւ երեսփոխանական բոլոր կուսակցութիւններն ալ ներկայացուցիչներու միջոցաւ օրինագծի մասին փութացին իրենց ըսածին մէկ կարեւոր մասը օր առաջ լսելի ընել տալ։ Հակառակ այս ամէնուն, խնդրին վերջը կարելի չէ տակաւին տեսնել, եւ թէ այս առթիւ կուսակցական տարբերութիւնները աւելի սուր հանգամանքով մը յայտնուեցան Գերմանիոյ մէջ, ժողովուրդը մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցաւ վիճաբանութեանց, եւ դրացի պետութիւններ ալ հետաքրքրութեան նոյն թափով օրը օրին ուզեցին այդ վիճաբանութեանց մանրամասնութիւններուն վերահասու ըլլալ, գլխաւորաբար Աւստրիա, Հունգարիա եւ Ռուսիա, որոնց տնտեսական կեանքին վրայ մեծ ազդեցութիւն կրնան ունենալ տրուելիք որոշումները։ Ռուսիոյ ելմտական նախարար Վիթէ արդէն հանդիսաւոր կերպով յայտարարեց թէ Բեթերսպուրկի կառավարութիւնը աչալրջութեամբ կը հետեւի Գերմանիոյ մաքսային նոր սակացոյցի օրինագծին ստացած դանդաղ երեւոյթներուն։ Վիթէ յայտարարած է նաեւ թէ, 1894ի առեւտրական պայմանագրութեան տրամադրութեանց մէջ Գերմանիոյ կողմէ փոփոխութիւն մը Ռուսիան պիտի մղէր Գերմանիոյ հետ մաքսային սակացոյցի վրայ համաձայնութիւն մը գոյացնելէ հրաժարելու։

★

Ֆրանսական խորհրդարանին մէջ երեսփոխանի մը կողմէ եղած առաջարկին վրայ, գերմանական եւ ֆրանսական թերթերը այս օրերս կը զբաղին Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ մերձեցման մը մասին։ Ինչպէս Ծաղիկի երէկուան թիւով արդէն գրած էինք, Գերման թերթերը թէեւ լաւ ընդունելութիւն մը կ'ընեն մերձեցման գաղափարին, բայց անդրադնական կը նկատեն Ֆրանսացիներու կողմէ տածուած այն փափաքը, որով Ռուսիոյ, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ կնքուած նիզակցութեամբ մը կ'ուզեն Անգլիոյ դէմ ելլել։ Գերմանիոյ քաղաքականութեան չի յարմարիր այդ տեսակ հիման մը վրայ կնքուած նիզակցութիւն մը, իսկ ֆրանսական թերթերը ամէնէն աւելի ջատագովանք մը կ'ընեն ֆրանս-ռուսական մերձեցման։ Այսօր յայտնի կերպով կը տեսնուի թէ ժամանակները որքան փոխուած են, եւ թէ ատենուան մը ֆրանսական մամուլը, որ ամենափոքր առթիւ մը անգամ բնաւ չէր մոռնար ամէնէն կծու ատելութեան արտայայտութիւններ ընել։ Գերմանիոյ հասցէին, այս օր ֆրանսական ապահովական քաղաքավարութեան մը մարզանքները կ'ընէ։ Ֆրանսա այսօր իր պիւտճէի խնդրով զբաղած է, եւ այն տեսակ ատեն մը, ուր կը յայտարարուի կառավարութեան կողմէ թէ զինուորական ծախքերը իր ձեռքը չէ զլխելը։ Գերմանիոյ հետ մերձեցում մը տարակոյս չի կայ որ Ֆրանսայի զինուորական ծախքերուն վրայ զեղչ մը ընելու պարագան աւելի հաւանական կը դարձնէր։ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ մէջ եղած խորհրդածութիւններէն դուրս, ռուս-ֆրանս-գերմանական նիզակցութիւնը, ընդհանուր դիւանագիտական աշխարհին համար ունի իր շատ մեծ կարեւորութիւնը։ Այդ տեսակ նիզակցութիւն մը, որ իրաւ է թէ առայժմ գաղափարային չէնք մըն է միայն եւ հեռու գործադրութեան դրուելէ, եթէ իրականութիւն դառնէ, իր ազդեցութեան առաջին արդիւնքը հաւանականաբար, լարուած, սպառազինուած խաղաղութեան մը վախճանին սկիզբը պիտի ըլլայ։

ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, 11 Դեկ.)

ԴԷՊԻԵՐԸ ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.—Թիէն-Զինի մէջ մարդ մը որ Ամոյ անուանուած կատաղութենէ մը բռնուած էր, գնդակով զարկաւ հնգական բէնճէպի չորրորդ վաչտէն զինուոր մը եւ երկու հոգիներ ալ իր վաչտէն։ Կատղողը խուժեց գերմանական վաչտի պաշարներու շէնքը՝ ուր հրացանի բազմաթիւ հարուածներ արձակեց։ Այն տեղի վերահսկողը, էլէրտ, մահացու կերպով, երկու հոգի ծանրապէս եւ մէկ հոգի մը թեթեւապէս վիրաւորուեցան։ Կատաղին գերմանական պահակի մը կողմէ գնդակով մը սպաննուեցաւ։

=Թիէն-Զինէն նորագոյն ժամանամասնութիւններ այս մասին կը հաղորդեն թէ անգլիացի պահակ զինուոր մը Ամոք կատաղութեան հիւանդութենէն բռնուելով կը սպաննէր իր երկու ընկերները։ Բէնճէպի հետեւակազօրաց խումբ մը դուրս կ'ելնէր բռնելու համար խենթը։ Նոյն պահուն, գերմանացի զինուորներ արդէն ըսպաննած էին հնդիկը, եւ կրակը կը դարձնէին դէպ ի հոն դիմող անգլիացի հեսուաւակազօրաց վրայ։ Այսպէս ճակատամարտի նմանող վիճակ մը ծագում կ'առնէր, որու միջոցին Գերմանացիներու կողմէ սպայ մը եւ երեք հոգի մահացու կերպով կը վիրաւորուէին, եւ հնդիկներու կողմէ երեք հոգի կը սպաննուէին, եւ բազմաթիւներ կը վիրաւորուէին։ Գերմանացիները մինչեւ նոր հրահանգներու հասնիլը, զօրանոցէն դուրս չպիտի ելլեն։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ.— Պրիւսէլէն կը հեռագրուի թէ պելժիական խորհրդարանն ալ սկսած է Հարաւային Ափրիկէի անգլիական կեդրոնական բանակեցողներու խնդրով զբաղիլ։ Խորհրդարանի վերջին նիստին, Վանտէրվէլտէ երեսփոխանը հարցապնդում մը ըրաւ կառավարութեան բռնելիք ընթացքին վրայ, երբ միւս կառավարութիւնները հաւաքական գիտումներ ընել ուզեն Պոէր կիներու եւ տղաքներու վիճակը ափրիկեան անգլիական բանակեցողներուն մէջ բարւոքելու համար։ Հարցապնդողը կը յարէր թէ 20000 ստորագրութեամբ բողոքագիր մը հասած է իրեն, ուր պարզուած է կեդրոնական բանակեցողներու վիճակը։

Այդ տեղերուն մէջ գործուած անպիտութեանց համար ամբողջ Անգլիա պատասխանատու չէ, կ'ըսէ Վանտերվէլտէ, յայտարարելով որ Անգլիա Զէմպրլէններու եւ Ռոտէսներու հայրենիքը չէ միայն, այլ Սրէնսրներու, Մօրլիներու, Պըրսներու հայրենիքը։ Վանտէրվէլտէ կը կարդար յեսոյ, վիեննական Նոյէ Ֆրայէ Բրէսսի տեղեկագիրը, որուն մէջ գրուած էր անգլիացի զօրավարի մը նամակով Պոթայի ցաւ յայտնած բլլալը, որ ստիպուած է Պոէրներու բնակարանները քանդել, մինչեւ որ այս վերջինները իրենց զէնքերը վար դրած բլլան։

Վանտէրվէլտէ, կը կարդար ուրիշ տեղեկագիր մը, անգլիացի օրիորդ Հոբհաուզի կողմէ գրուած, որուն մէջ կը նկարագրուէր անօթութենէ տառապող Պոէր աղաքը, եւ գպրոցի գրասեղաններէ մեռնող տղոց համար գագաղներ չլինելը։ Այս յայտնութիւնները մեծ յուզում յառաջ կը բերէին խորհրդարանին մէջ։ Անգլիական կապոյտ տետրակէն մասեր կը կարդար Վանտերվէլտէ, որոնք հաստատումն էին Անգլիացոց կողմէ միջազգային իրաւանց բռնաբարման, եւ մանրաման կերպով կը ներկայացնէր այդ տեղերու մէջ Պոէր տղայոց մահերու թիւին հեղհեղուկ աճիլը։ Երեսուն ամիսներ վերջը բոլոր Պոէր տղաքները, 54,000ի չափ, արդէն կորսուած պիտի ըլլան, կ'ըսէր բանախօսը։ Յանուն միջազգային իրաւանց եւ մարդկայնութեան, ատենաբանը կը հարցնէ արտաքին գործոց նախարարին, թէ արդեօք անմեղ տղոց բան մը պիտի չըլլայ։

Արտաքին գործոց նախարարը տը Ֆաւէրօ, պատասխանելով եղած հարցապնդումին, կ'ըսէր թէ կառավարութիւնը ո՛չ կարող է միջամտել, եւ ոչ նախաձեռնութիւնը ունենալ, որովհետեւ Անգլիա միջամտութիւն չընդունիր։ Նախարարը կը յարէր նաեւ թէ արդեօք կառավարութիւնը ի վիճակի պիտի ըլլայ միջազգային միջամտութեան մը մասնակցելու։ Ֆաւէրօ չի յուսար որ միջազգային այդ տեսակ քայլ մը առնուի. պատերազմները ցաւալի իրողութիւններ են, եւ իրենց հետեւանքներն ալ սոսկալի, բայց Պելճիքա պէտք չէ որ հանդէպ Անգլիոյ իր հաւատարիմ դաշնակցի պարտականութիւնները մոռնայ։ Նախարարէն վերջը, հարցապնդման շարք մը թեր ու դէմ կարծիքներ կը յայտնուին, ուրկէ վերջը վիճաբանութիւնը կը յետաձգուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ.— Խորհրդարանը վերջացուց պիւտճէի ընդհանուր վիճաբանութիւնը, եւ 123ի դէմ 395 ձայնով առաջարկ մը ընդունեց, որուն համեմատ կառավարութիւնը կ'առաջարկէ ժամանակաւոր ժառանգական տուրքի օրէնք մը ներկայացնել Ծերակոյտին, որուն հաստատը պիտի ծառայէ աւելցող ծախքերը գոցելու։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Պերլինի կէս պաշտօնական թերթը Լոքալ Անցայկըր, բոլորովին հաստատ աղբիւրէ առնելով կը հաղորդէ թէ դաշնակցային խորհուրդը ոչ մէկ պարագայի մէջ տրամադիր է, արմատիքներու սակագիններու բարձրացման ի նպաստ քուէ տալու, ինչ որ սխալ կերպով կ'ենթադրուի խորհրդարանին մէջ։ Նախարարներու Ռայխսթակի մէջ պարզած սկզբունքները պիտի պահուին դաշնակցային խորհուրդի կողմէ ալ. այս մասին բոլոր գերմանական առանձին պետութիւններու միջեւ կը տիրէ կատարեալ համաձայնութիւն։

=Բրուսիոյ 1902 տարուան պիւտճէին ծախքերու կողմը բաց մը չի ներկայացներ։ Այն զրոյցը թէ այդ պիւտճէ 80 միլիոնի բաց մը ունի, բոլորովին անհիմն է։ Կառավարութիւնը իր հաստատները եւ ծախքերը հաւասարակշռած է, առանց բացառիկ հաստատներու պէտք ունենալու։

ՊՈՒԼԿԱՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.— Ռօպրանիէի դեկտ. 9ի նիստին մէջ ելմտական նախարար Պ. Սարաֆոֆ թուանշաններով հաստատեց փոխառութեան մը կնքման անհրաժեշտութիւնը եւ ընծայած առաւելութիւններու երկրին դրամական վիճակը չատ դէպ է, բսաւ Պ. Սարաֆոֆ. մինչեւ 1902 յունվար 2 կառավարութիւնը պարտաւոր է վճարել հետեւեալ պարտքերը.— 1886էն առաջ գոյացած օսմ. պանքայի 1,780,000 ֆր.ի պարտքը, 2,013,093 ֆր. Արեւելեան Ռումելիի հարկին անվճար մնացած մասը, 5,176,500 ֆր ռուսական կառավարութեան տոկոսներով հանդերձ 7,000,002 ֆր. 6% տոկոսաբեր 14,000,000 ֆր.ի անուանական փոխառութեան պարտաթուղթերու երաշխաւորութեամբ կատարուած մասնակի փոխառութեան վճարման համար։—Ասկէ զատ կայ նաեւ 27,249,000 ֆր.ի պարտք մը Պուլկար Ազգային դրամատան 3,350,000 ֆր. Երկրագործական մտուկներուն, 4,800,000 ֆր. տուրքերու վարչութեան, 1,800,002 ֆր. ուրիշ պարտքերու եւ տոկոսներու վճարման համար։ Նոյնպէս մեծ գումարներու պէտք ունինք պատերազմական նիւթերու եւ գործիքներու գնման, Հաճի Եանոֆի պարտքին վճարման, նաւահանգիստներու եւ երկաթուղիներու շինութեանց համար։ Այսպէս ներկայ տարւոյս վերջը բացի ելմտացոյցին մէջ նախատեսուած գումարներէն, 63,605,432 ֆրանքի պէտք ունինք։ Եւ դեռ ասկից ալ զատ 1902 յունվար 2ին պարտաւոր ենք վճարել 4,416,275 ֆր.ի կարմն եւ երկրորդ մը՝ 1,625,000 ֆր արժէքով։ Այս պարտքերը վճարել կարենալու համար կառավարութիւնը ստիպուեցաւ գիմում ընել փոխառութեան մը, որուն պայմանները այժմ ներկայացուած են Սօպրանիէին։

Այս փոխառութեամբ պիտի վճարուին անուանական 20 միլիոնի գանձատոմս որ՝ 18 միլիոն իրական արժէքով եւ 6% տոկոսաբեր՝ կնքուեցաւ 1900ին եւ անուանական 28 միլիոն փոխառութեան պարտաթուղթ՝ որ 25 միլիոնի իրական արժէքով եւ 6% տոկոսաբեր՝ կնքուեցաւ 1892ին։ Իր երաշխաւորութեան գումար՝ 3 միլիոն կը մնայ «Պանք տը Բաար է տէ Բէլ.-Պա»ի քով, մինչդեռ պարտաթուղթերու տպագրական դրոշմի տուրքի ծախքերը կը հասնին 1 միլիոնի, ինչ որ հանգամարը կը վերածէ 47 միլիոնի։ Վերը յիշուած 63 միլիոնի երեքուն պարտքին վրայ բարդելով նաեւ այս վերջին գումարը՝ տակնքը կ'ընէ 110 միլիոն։ Մինչդեռ կառավարութիւնը փոխառութենէն միայն 103 միլիոնի հնչուն դրամ կը ստանայ։ Ուրեմն կը մնայ դեռ 8 միլիոնի բաց մը։

Ասով հանդերձ այս փոխառութեամբ միայն երեքուն պարտքերնիս եւ 6% տոկոսաբեր գանձատոմսերու ու պարտաթուղթերու փոխառութիւնները միայն կարող ենք վճարել։

Պուլկարիոյ հանրային պարտքը այժմ կը բարձրանայ 223 միլիոնի, 7 միլիոն ալ բաց՝ ընդամէնը կ'ընէ 230 միլիոն։ Այս գումարէն 22 միլիոն ֆր.ի գլխաւոր արդէն վճարուած է, քանի մը պարտքերու զեղչումովն ալ 4 միլիոնի չափ կը պակսի։ Երբ արդի փոխառութիւնը կնքենք՝ Պուլկարիոյ հանրային պարտքի գումարը 1902 յունվար 1ին պիտի հասնի 271 միլիոն 834,500 ֆր.ի։ Ուրեմն միմիայն 60 միլիոնի յաւելում մը պիտի կրէ մեր հանրային պարտքը։

Նախարարապետ Պ. Քարավէլօֆ եւս չեղուց փոխառութեան անհրաժեշտութիւնը։ «Իրաւ է որ, բսաւ, փոխառութեան պայմանները ծանր են, բայց պէտք է նկատողութեան առնել նաեւ դրամական հրապարակին ենթարկուած դժուարին կացութիւնը։ Պէտք է ընդունիլ այս փոխառութիւնը, որովհետեւ եթէ յունվարի կարմնները չվճարուին, շատ տխուր հետեւանքներ կրնայ ունենալ։ Փոխառութեան մերժումին հետեւանքը պիտի ըլլայ պուլկար ելեւմուտքը կամ միջազգային հակակշռի մը, կամ քրախի մը ենթարկել։ Այս երկու պատահականութիւններէն մին ընտրելու համար երեսփոխանները 24 ժամ միայն ունին»։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Պալայի ատաճան տրուեցաւ արաստքին գործոց խորհրդականութեան օգնական Ալի Ինան պէյի եւ Պետ. խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղին անդամ Նուրի և Ըֆէնտի պէյերու։ Ուլայի Բ. ատաճան՝ նոյն ճիւղին անդամ Սիւլէյման Ֆայիզ պէյի։

Միւթէսայիզի ատաճան՝ Մատրիսի Օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Բաշիա եւ Բ. քարտուղար Ինան պէյերուն։

ՊԱՇՏՕՆ.—Արարկիրի գայմագամի օգնական անուանեցաւ Ամասիոյ ոստիկանական պաշտօնեաներէն Զուգասըղեան Սարիմ էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՆ.—Ականակուռ Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ Բէշիա պէյի։

Ա. կարգի Օսմանիյէ՝ Կայս. Անձնական Գանձուն նախարարութեան խորհրդական եւ հաշուակալ Խալիս էֆ.ի Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Կայս. Պալատան բժիշկ եւ Կայս. Զինուորական Վարժարանի առողջարանութեան ուսուցիչ գնդապետ Եուսուֆ պէյի։

—3—

ԻՖԹԱՐ.—Երէկ գիշեր Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Կայս. Պալատան մէջ իֆթար ըրին՝ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը եւ Բարձր. Շեյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին, Դատական, Պատերազմական, Ծովային, Արտաքին, Ներքին, Եվգաֆի, Կրթական, Առեւտ. եւ Հանր. շինութեանց, Ելմտական եւ Հանքաց ու Երկրագործութեան նախարարները, Պետ. Խորհրդոյ նախագահը, Թնդանօթարանի վերահսկուչը, Եպարքոսական խորհրդականը, Գաղթականաց Ցանձնաժողովոյ Բ. նախագահը, Հաշուակալութեան ատենի նախագահը, Մաքսային եւ Կալուածահարկի վարչութեանց Վերահսկուչներ, Քաղաքապետը, Զինուորական հաստատութեանց Բ. Նախագահը, Պետ. Խորհրդոյ քաղ. ճիւղին անդամ Թիւրեան փաշան, Կայս. սուագ թիկնապահ զինուորական քննիչ յանձնաժողովոյ Բ. նախագահ Իսմէթ փաշա, Կայս. Պալատան հրամանատարը, Տքդ. Նաֆիզ փաշա, Վեհ. Սուլթանին փեսայ Անմէտ Զիւլֆիքէֆիլ փաշա, Խալիս փաշա եւ դեռ մէկ քանի բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։

Իֆթարէն վերջ, Վեհ. Սուլթանը Կայս. Պալատան Իրեն յատուկ մասնաբաժինը գալով ոտի մը հանգստանալէն վերջ՝ Բամազանի յատուկ աղօթքները կարդացուեցան։ Յետոյ Վեհ. Սուլթանին յատուկ արտօնութեամբ բոլոր նախարարները պատիւ ունեցան Ն. Վեհափառութեան ներկայութեան ընդունուելու եւ այս առթիւ շնորհաւորեցին Բամազանը։

—Նոյնպէս երէկ գիշեր Երլարզի Կայս. Պալատան մասնաւոր յարկարաժնին մէջ Իֆթար ըրին Ա. զօրաբանակի զանազան զունդերը։

—Քաղաքապետութեան կողմէ պատրաստուած յատուկ կողովներով Կայս. Պալատ մատուցուեցաւ Բամազանի յատուկ իւղով եւ առանց իւղի եփուած զանազան տեսակ սիմիթ, չէօրեկ եւ փիտեր։

ԿԱՑՍ. ԴՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Վեհ. Սուլթանին Ա. Բարտուղարութիւնը հեռագրաւ ծանոյց Սամսոնի Իշխանին եւ ժողովին թէ Վեհ. Սուլթանին Կայս. Բարձր գոհունակութեան արժանացած են նոյն կղզիէն Կայս. Պալատ քաշուած չնորհաւորական երկու հեռագրերը։

ՕՍՄ. ՄԱՆՏԱ-ԲՈՍԹԵՐԸ.— Հեռագր. եւ Թղթարական Վերահսկութեան կողմէ հաշուակալ Մուհիէտտին պէյ եւ ընդհ. գնդիչ Աթա էֆ. եւ արտաքին թղթակցութեանց տնօրէն Մեկքոն էֆ.։ Ելմտական պաշտօնատունը զրկուելով՝ նոյն նախարարութեան հետ խորհրդակցելով՝ օտար երկիրներու հետ փոխանակուած զանազան տեսակ օտար դրամներու արժէքին համար միջազգային ընթացիկ օրինաց համաձայն ընդհանուր հիմ մը պիտի որոշեն եւ բան այնմ հրահանգ պիտի տան թղթատարութեան դրամական ճիւղին պաշտօնէից։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Զեռնհաս վարչութեան որոշմամբ, այսուհետեւ Սուլթանիյէի այն աշակերտները որոնք Տաֆլերէնի մէջ տկար մնացած են եւ Ֆրանսերէնի մէջ յաջող հանդիսացած՝ դարձեալ կարդ չպիտի կրնան փոխել։ Հաղորդուեցաւ նոյն վարժարանի տեսչութեան, եւ այսկերտաց որ ներկայ տարուան ընդհ. քննութենէն իսկ գործադրութեան պիտի դրուի այս որոշումը։

ՀԷՑԱԼՃԻՆԵՐԸ.— Բամազանի ասթիւ հեյլթիները նկատելով որ ամէն հանդիսպող անձ՝ վարագոյրը չտկելով հեյլ կը խաղցնէ, եւ այս ալ թէ իրենց արժանապատուութիւնը եւ թէ ապրուստը կը նուազեցնէ, աղերսագիր մը տալով Ոստիկանութեան, խնդրած են որ այսուհետեւ միայն անոնք արտօնուին՝ որոնք լրենց վարագոյրին էրայ կը կրեն առ նուազն 5 ծոպ, ինչպէս իրենց կարողութեան եւ էնտաֆութեան, իսկ միւսներն արգիլուին։ Ոստիկանութիւնը խնդիրը յանձնեց Բ. զաքապետութեան։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ վարչութիւնը Իտալիոյ մեսաքար հունտերը ձմեռը պահպանելու յատուկ երկու սնտուկ բերել տուած է, որոնց մին Պրուսա եւ միւսը Պիրէնկ զրկուած է։ Այս սնտուկներուն գործածութեան կերպը չերամաբոյծներուն տալ վճռելու համար՝ Հանր. Պարտուց Լարչութեան Շերամաբուծական ճիւղին տնօրէն Թորգոմեան էֆ. Պրուսա երթալով, տեղւոյն Հանր. Պարտուց անօրէնին եւ Ա. քննիչին հետ, յիշեալ սնտուկներու գործածութեան կերպն ու եղանակը տարվեցուցեր են չերամաբոյծներուն, որոնք այս առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

ՇԱՄԻ մէջ կազմուած հրէշ գնդին յատուկ գործիքները ժամ առաջ զրկուելու համար Սուրիոյ կուսակալութիւնը ձեռնհաս պաշտօնատան դիմում ըրած է։

ԱՐԳԵԼՔԻ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Սելանիկի հելլէնական հիւպատոսը անցեալները Սելանիկի նաւահանգիստը հասած եւ հելլէնական դրօշ պարզած առագաստանաւ մը արգելքի տակ առնել ուզեց՝ հելլէնական դատարաններէ արձակուած վճիռի մը համաձայն որ վերջնական հանգամանք ստացած էր։ Սակայն առագաստանաւուն նաւապետը պնդելով որ նաւը կը վերաբերի Բիրոցի Օսմ. հպատակ կնոջ մը՝ այս արգելքը գործադրել կարելի չէր եղած։ Այս գժուարութիւնը լուծելու համար այժմ բանակցութիւնք կը կատարուին օսմ. արտաքին գործոց նախարարութեան եւ հելլէն դեսպանատան միջեւ։

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ—ԳՈՒՆԵՍՑԻ երկաթուղիի գծին քիլոմէտրական հասոյթը մինչեւ հոկտ. վերջ եղած է 4,030 ոսկի։

ՄԱՀՈՒ ՊԱՏԻԺ.— Էսքիշէհիր երեւելիներէն Մուսթաֆա պէյի որդւոյն սպանիչ երկու Պուլկար եւ երկու Հայերը՝ որոնք մահուան դատապարտուած էին, ազատել Գչ. որ կախուեր են նոյն քաղաքին մէջ։

ԵՐԶԱՆԻՑ ՄԱՀՄԱՆԱՅՈՒՆ.— Բուսիի երկաթուղայ վերջին վիճակամատեանի պարգեւը շահողն է եղեր ոչ թէ Պրուսայի Խանի մը, այլ Պրուսայի մեսաքի վաճառականներէն Նազմի էֆ.ի փեսան Իպրահիմ էֆ. Օսմ. Պանքայի Պրուսայի մասնաճիւղին մէջ պահուած ըլլալով 600,000 ֆր.ը շահող պարտաթղթի՝ նախ նոյն մասնաճիւղին տնօրէնը վերահասու եղեր է իրողութեան եւ Իպրահիմ էֆ.ն կանչելով աւեսեր է։ Իպրահիմ էֆ. այս գումարին փոխարէն չէք մը միայն առնելով գոհացեր է։

Կը յուսանք թէ այս անգամ այս վերջին անձը կ'ըլլայ... որ շահի մեծ պարգեւը, գէթ մինչեւ յաջորդ թիրաժը։ Այս ընթացքով բոլոր աշխարհ պիտի շահի նոյն գումարը, վերջէն հերքուելու համար։

ԴՐԱՄԱՆԵՆԳ.— Իտալացի զրամանենգ Զանինօ Անտրէա՝ երկու ընկերներով Սելանիկ, Իզմիր, Պէյրութ քաղաքներէն վերջ Տրանայի ճամբով Էսքիշէհիր եկած էր, իր պատրաստած կեղծ զրամները քշելու համար։ Տեղւոյն ոստիկանութիւնը կասկածելով յիշեալ զրամանենգները ձերբակալեց, որոնց վրայէն զրամաշինութեան յատուկ գործիքներ եւ բաւական ալ կեղծ երկուքնոցներ եւ քառորդներ գտնուեցան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ.—Իզմիրի առջեւ գտնուած ռուսական նաւամասին հրամանատար ծովակալ Քրիկէ՝ Իզմիրի ռուսական հիւպատոսին եւ ծովակալ մարտանաւուն հրամանատարին հետ անցեալ կիրակի օր այցելել են կուսակալ Քեամիլ փաշայի եւ Իզմիրի զինուորական հրամանատարին։ Նոյն օրը Քեամիլ փաշա՝ իր հետ ունենալով նահանգին արտաքին յարաբերութեանց տեսուչը, զինուորական հրամանատարը եւ իր որդին, փոխադարձ այցելութեան դաշտեր է ծովակալին, «Ենիքալա Ա. Կայսր» մարտանաւը։ Մարտանաւէն մեկնած պատուոյ ի պատիւ կանոնական թնդանօթի հարուածներ արձակուեր են։

—Իզմիրի առջեւ գտնուած ամերիկեան տիւս մարզարան-նաւը՝ բաց ծովու մէջ մարզանքներ կատարելու համար Իզմիրէն մեկներ է։

—Ամերիկեան Սան-Ֆրանսիսքօ մարտանաւն ալ մօտերս Իզմիր պիտի այցելէ, կ'ըսէ Ամալթիա։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ պաշտօնաթերթին մէջ կը կարդանք.—«Սելանիկի արմատաց վաճառականները կը գանգատին թէ ներքին դաւառներէ հասած արմտիք օտար նիւթերով խառն է։ Այս իրարախառնութիւնը հրապարակին վրայ արմատաց գործածութիւններուն վնասելէն զատ՝ Եւրոպայի մեր արտահաց գնորդներուն կրաց ալ մեր բերքերուն մասին գէշ գաղափար կը ներշնչէ։ Մանաւանդ որ վերջերս հաճարի գինը բարձրացած ըլլալուն՝ ներսերէն եկած հաճարներուն % 5էն մինչեւ 40 գարի խառնուած էր ուստի վաճառականներն ալ այս ապրանքները մերժած են։ Իրաւ է թէ այս խարդախութիւնը գործող փոքր վաճառականներն ալ պիտի վնասուին թէեւ, բայց առեւտրական գործառնութիւնները պիտի կասին։ Պէտք է որ առեւտրական սենեակները այս բնութագրին վնասակար ըլլալը հասկցնեն տեղացի փոքր արտածիչներուն։

Այս շաբթու ներսերէն մեծաքանակ գարի եկաւ։ Նոյնպէս բամպակի արտածումն ալ սկսաւ։ բամպակի թէ բերքը եւ թէ գինը շատ լաւ են։ Վաճառատուները այժմ լեցուած ըլլալով՝ առաքմունք քիչ մը դադրած են եւ վաճառականներն ալ նոր ապրանք գնելու կը վարանին։»

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Ս. ԵՐԷՑԵԱՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Ատանայի մեր Թղթակիցը երէկ գիշեր մեզ ուղղուած հեռագրով մը կ'աւետէ թէ Ընտրողական ժողովը 32 քուէով Կիլիկիոյ կաթողիկոս հռչակած է Երուսաղէմի Պոլսոյ Պատրիարքական փոխանորդ ԵՐԷՑԵԱՆ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ ՍՐԲԱԶԱՆԸ։

Այս առտու, մեր մասնաւոր Թղթակցէն ստացանք երկրորդ եւ ընդարձակ հեռագիր մը՝ որ ընտրութիւնը կը նկարագրէ։

Ահաւասիկ այդ հեռագիրը.—

«Այսօր, Պատրիարական Գործադիր պատուիրակ Սահակ եպիսկոպոս Խապայեան յատուկ հրաւէրներ ուղղեց պատգամաւորներուն։ Ներկայ էր կուսակալ Վ.սեմ. Պահրի փաշա, որ Վեհ. Սուլթանին համար կատարուած բարեմաղթութիւններուն ներկայ գտնուելով, մեկնեցաւ, փափաքյայտնելով որ Տէրութեան եւ ազգին օգտակար եկեղեցական մը ընտրուի։ Ներկայ էր նաեւ Ատանայի Մէֆթուպնի պէյը։ Խապաեան Սրբազան Ընտրողական Ժողովին հաղորդեց կատարուած բոլոր գործողութիւնները, եւ ստացուած հեռագիրները։ Ժողովը, հատորդ ժամ դադար առնելով խորհրդակցեցաւ ընտրութեան վրայ, ուրկէ ետք, զաղտնի քուէարկութեամբ՝ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս հռչակուեցաւ ԳԷՈՐԳ ՍՐԲԱԶԱՆ ԵՐԷՑԵԱՆ, 32 քուէով։ Ընտրութենէն առաջ հոգեհանգստեան աղօթքներ կարդացուեցան Կիլիկիոյ հանգուցեալ Կաթողիկոսին համար։

«Խապաեան Սրբազան ընտրութեան արդիւնքը անձամբ հռչակեց։ Ժողովականները, ջերմապէս ոգեւորուած, յոտնկայս խանգակցութիւն յայտնեցին։ Եկեղեցւոյ բակին մէջ ու շրջականները խռնուած ժողովուրդը միւնոյն խանդով ու ոգեւորութեամբ ընդունեց ընտրութեան արդիւնքը։ Լուրը այս պահուս տարածուած է բովանդակ քաղքին մէջ։ Ընտրութիւնը հեռագրաւ ծանուցուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի եւ Կայս. Կառավարութեան։»

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ՀԵՌԱԳԻՐ ԱՏԱՆԱՅԷ

Վերջին պահուն Ատանայէ մեր Թղթակիցէն կը ստանանք նաեւ հետեւեալ նոր հեռագիրը.—

«Ընտրողական բազմաթիւ հեռագիրներ կ'ուղղուին Պոլիս, Երէցեան Սրբազանի, ինչպէս նաեւ Երուսաղէմ՝ Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան, որուն անդամներէն է նոյնը։

Վարչութիւնը պիտի ձեռնարկէ պաշտօնական գործողութեանց։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՀԵՏ

Այս առտու, Խառն Ժողովոյ նիստէն վերջ, տեսակցութիւն մը ունեցանք Նորընտիր Կաթողիկոս Գէորգ Սրբազանի հետ։ Ն. Ամենապատուութիւնը յայտնեց մեզ թէ վերջնական հաւանութիւնը պիտի տայ, Ընտրողական Ժողովին տեղեկագրին ժամանումէն անմիջապէս վերջ։

Վանայ մեր Թղթակիցը կը գրէ մեզ թէ Տանիմարքացի գիտնական մը այս միջոցիս հոն ժամանած է, տեղւոյն բոլոր ժողովուրդներուն ու բնականաբար Հայոց ալ բնտանեկան բարքերն ու սովորոյթները ուսումնասիրելու համար։ Գիտնականը կը պատրաստէ եղեր բարքերու եւ սովորութեանց մասին բազմատարեալ ընդարձակ աշխատասիրութիւն մը, որուն մաս պիտի կազմեն Վանայ մէջ իր կատարած ուսումնասիրութիւնները։

×

Դարձեալ Վանայ մեր Թղթակցէն կիմանանք թէ հակառակ Ազգ. Վարչութեան կողմէ քանիցս զրկուած աղքատ յանգիմանութեանց, Գուլջղուեան անուն անձը,—որ անբարոյականութեամբ ամբաստանուած է,—տակաւին կը շարունակէ տեսուչը մնալ Վարագայ Որբանոցին։ Մեր Թղթակիցը Ազգ. Վարչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս կարեւոր խնդրին վրայ։

×

Ս. Պատրիարքը երէկ Կայս. Պալատ գնաց։

×

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, 50 օսմ. ոսկի վճարուած է Կայս. Անձնական Արկղէն, հանգուցեալ Ստեփան փաշայի յուղարկաւորութեան համար։

×

Կրօնական Ժողովը ասկէ առաջ որոշած էր վերաշինել Ս. Սահակ Հայրապետի գերեզմանը՝ որ Մշոյ մէջ կը գտնուի։ Խառն Ժողովը այդ մասին հաւանութիւն յայտնեց որ կարգադրութիւններ ըլլայ, եւ փութով կատարուի Սահակ Հայրապետի գերեզմանին վերաշինութիւնը։

Վաղուան թիւով պիտի հրատարակենք Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկոսին կենսագրութիւնը, ընդարձակ յօդուածով մը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Դեկտ.—Անգլիական կառավարութիւնը նոր զօրք ուղեց Աւստրալիայէն, Թրանսվալ զրկելու համար։

ԼԻԶԲՈՆԱ.—Ահաւոր հրդեհ մը ծագեցաւ Օլորթոյի կազի գործարանին մէջ։ 2000 թոնս հանքածուխ ոչնչացաւ։

ՊԵՐԼԻՆ. — Զարեւիչը այսօր հոս կը սպասուի։ Բոցատ երթալով պիտի այցելէ Վիլհէլմ կայսեր։

—Կը հաւաստուի թէ Վիլհէլմ կայսրը եւ կայսրուհին յառաջիկայ դարնան Լա Հէ պիտի այցելեն։

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 12 Դեկտ. — Երեսփ. Ժողովը այսօր սկսաւ Կրօնական գործոց Նախարարութեան ելմտացոյցին վիճաբանութեան։ Բազմաթիւ ատենաբաններ անուններն արձանագրել տուին։ Ելմտական յանձնախումբը կ'առաջարկէ կրօնական ելմտացոյցը ջնջել։ Կառավարութիւնն ալ պիտի պահանջէ որ քուէարկուի։

ՀՌՈՄ.—Իտալական ֆանֆուլլա թերթը կ'իմանայ թէ Նէկիւս Մէնէլիք յառաջիկայ մարտ ամսուն մէջ Եւրոպա պիտի դայ։

ՊԷՐՆ.— Հելվէդեան Դաշնակցութեան նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Քամբ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Կոլուխովսքի կոմսը մերժեց Ֆոն Պիւլովի այն առաջարկը որով կը պահանջէր խիստ միջոցներ ձեռք առնել հակակրման ցոյցերուն դէմ՝ արդիլելու համար կրկնումը նմանօրինակ դէպքերու՝ որոնք վերջերս պատահեցան Լէմպէրկի եւ աւստրիական ուրիշ քաղաքներու մէջ։

ԱԹԷՆՔ.— Հելլէնաց Ժորժ թագաւորը մարտին Պուքրէշ պիտի այցելէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Կը ստուգուի այն տարաձայնութիւնը թէ քանի մը ամսէն Լորտ Սոլզպրիի քաղաքային ասպարէզէն պիտի քաշուի։ Իրեն պիտի յաջորդէ Գանձային նախարար Պ. Պալֆուր՝ հակառակ այն ջանքերուն զորս կ'ընէ Պ. Զէմպրլէն՝ նախարարապետութիւնը ձեռք անցընելու համար։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Եգիպտական հնագոյն քաղաքին՝ Լուքսորի արքայական շիրմին Ամենոֆիս Փարաւոնին մոմեան . . . թռուցեր են Տաններեք գողեր՝ որոնք յոսից ցզլուխ զինուած էին՝ յարձակեցան շիրմին պահապաններուն վրայ։ Աւազակներէն վեցը երկաթեայ դրան առջեւ գրանուած պահապանները անշարժութեան դատապարտեցին՝ սպառնալով որ ամենափոքր ընդդիմութիւն մը իսկ եթէ ընեն՝ զիրենք պիտի խողխողէին։ Միւս եօթն ալ ներս մտան եւ ձեռքնրնուն եկած թանկագին եւ մեծարժէք հաղուագիւտ քարերն ու ադամանդները առնելով խոյս տուին եւ Ամենոֆիս ալ . . . իրենց հետեւէն։

— Էլանրամ թերթը կ'իմանայ թէ չորս հինգ տարիէ հետէ եգիպտական կառավարութիւնը կ'ընդունի բազմաթիւ խնդրագրեր որոնք արտօնութիւն կը պահանջեն Կարմիր Ծովու վրայ գտնուած զմրուխտ եւ թանկագին քարերու հարուստ գաւառները շահագործելու։ Անգլիական ընկերութիւն մը թէեւ արտօնութիւն մը ձեռք բերած է, բայց կառավարութեան հետ կատարելապէս համաձայն չըլլալով, դեռ գործողութիւնք աւարտած չեն։ Այս գաւառներու աղքատ բնիկներ, որոնք այդ թանկագին քարերը գտնելով ժան գնով կը ծախեն միջնորդներու, այդ օտար ընկերութեան գործակալներուն թէեւ խուլ՝ այլ ազգու ընդդիմութիւն մը ցոյց տուած են։ Խտիվը երկրին բնիկ ձեռարուեստը բարձրացնելու համար՝ կ'ըսուի թէ Խասայի Խրտիվիէի (Անձնական կալուածոց վարչութիւն) միջոցաւ Կարմիր Ծովու երեք կղզիներու շահագործման մենաշնորհը պիտի տայ։

Dr. P. HADJICHRISTO

ՏՈՔԹ, Բ. ՀԱՃԻԽՐԻՍԹՈ

Մասնագետ կուրծքի, կանանց եւ տղայոց հիւանդութիւններու։ Բուժում տղայոց մաշքի թուլութեան։

ՏՐ. ՀԱՃԻԽՐԻՍԹՈ հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր իր բնակարանը, Թարլա Պաշի փողոց, թիւ 29, կէս օրէ մինչեւ 3 (Ը. Ե.)։

Կը գտնուի նաեւ Ֆէրիմկէ Ռիկայի գեղարանը, Բշ., Դշ., եւ Ուրբաթ օրերը 3-4 (Ը. Ե.)։ 3—7-12

29, Pera, Rue Tarla-Bachi, 29

12—12

ԱՐՏԱՔԻՍԵՑԷ՛Ք

Հայ լեզուի ուսուցիչ չէ՛ այն, որ տեսած չէ դեռ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ պատկերներով սորվեցնող ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Ա. Բ. Գ. մասերը։

Գին Ա. 50 փր. Բ. 100 փր. Գ. 4 ղր։

ՄԱՆԱԾԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ, 13 Դեկ. 901

Հեռ. այսօրուան Սրօթ պատրաստ	$4^{36}/_{40}$	Բէկս
Ցառաջ. ապրիլ մայիս յանձնելի	$4^{26}/_{46}$	»

ԳԻՆԵՐ

Ոսկիով 100էն կանխիկ

Եէտի Գուլէ	28 1/4 էն	4	Թիւ	վաթէրը
» »	30 1/4 էն	4	»	էքսդրան
Իզմիր	29 էն	4	»	վաթէրը
»	30 էն	4	»	էքսդրան
Սէլանիկ	28 1/2 էն	4	»	վաթէրը
»	30 1/2 էն	4	»	էքսդրան

Անգլ. ապրանք. ոսկիով 100էն 61 օրով

20	Թիւ	վաթէր	39—40	Ղրշ.
20	»	էքսդրա	45—46	»
12/14	»	»	38—39	»

Իտալական ապրանք. նոյն պայմանով

6/14	Թիւ	վաթէր	28 1/2—30	Ղրշ.
20	»	»	37—38	»
20	»	էքսդրա	42—43	»
12/14	»	»	38—39	»
20	»	Կարմիր	56—57	»

Զուից. ապրանք ոսկիով 100էն 61 օրով

4/14	Թիւ	կարմիր	47—48	Ղրշ
20	»	»	59	»

ՊՕՆ ԵՒ ՏԻՒՔ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

Պօն եւ Տիւք սիկառի թուղթերը ամէն կերպով առողջութեան անվնաս նիւթերով շինուած ըլլալով, ԱՆՈՎ միայն ծխեցէք։

Հարազատ

Պօն եւ Տիւք սիկառի թուղթերը կը ծախուին.

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Սանտրգճիլար, 102 թիւ Տրաղօնի եւ Պիլիգաս վաճառատունը։

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՌՈՄԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, 42

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Գրքի յատուկ տպագրկն. բուդքերու Նամակի եւ տեսարակի բուդքեր։

—

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐՆԵՐ

Մեծաքանակ եւ Փոքրաքանակ

—

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ, ՏՊԱԳՐԱՏԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏԱՆ ՊԻՏՈՑՔՆԵՐ

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՄԱՐՆԵՐՈՒ

Բէրշէմպէ Բազար, Սագսի խան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, 29 Նոյ.			
Օսմ. Քոն. Սէռի Դ. Օ.Ո.	27	—	1/2
Ամէնէն բարձր գին »	27	04	1/2
» վար գին »	27	—	1/2
Ալիվրէ »	—	—	—
Բուսմէլի երկաթգ. ֆր.	105	50	—
Ամէնէն բարձր գին »	106	25	—
» վար գին »	105	37	1/2
Թրանսվալ »	84	—	—
Ամէնէն բարձր գին »	84	—	—
—			
8 օրուան Քոնսոլիտ	250	—	—
8 » Երկաթուղի	2	25	—
ԲԱՆՈՒՄ, 30 Նոյ.			
Օսմ. Քոն. Սէռի Դ, Օ.Ո.	27	—	1/2
» ժամ 5ին «	27	03	1/2
Բուսմ. երկաթուղի ֆր.	105	75	—
» » ժամ 5ին »	106	12	1/2
—			
Թոպագ Թիւրք Ռէժի	13	75	—
Սիկարէթ, Սէռի A	0	00	—
» » B	0	48	—
Պանգ տը Մէթէլին	8	35	—
Ադսիոն տէ Թրամուէյ	5	65	—

Ժուխանս	1	45	—
Սոսիէթէ տ'Ասիւրանս	3	70	—
Գրէտի ժէնէրալ	0	10	—
Սօս. Օթ. տը ֆիլ է տէֆ	1	20	—
Ադսիոն Գոմերսիալ	0	8	3
Թոպագօ Գօրբօրէյշն	0	2	3
Անթրբրբիզ ժէնէրալ	0	2	—
5% Հելլէնիք 1888	197	—	—
Պանգ Նասիոն. Յուն.	408	75	—
Լօրիւմ	52	—	—
Թրանսվալ	84	50	—
Պոլսոյ Ֆարափի Ընկ.	459	—	—
Տէրքօզի Ջրի Ընկ.	247	—	—
Թրամվէյի Ընկ.	480	—	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էյիբ.	264	—	—
Անատօլու Երկաթ.	9	65	—
—			
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	109	3/8	—
» » » չէք	110	1/4	—
Բարիզ » »	22	95	—
» » » չէք	22	80	—
Պերլին անտոկոս չէք	18	55	—
Գուբրոն Աւստրիական	66	—	—
—			

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ			
Անգլ. Ոսկի	110	05	—
20 Ֆրանգնոց	87	31	—
20 մարքնոց	107	10	—
Բօլ Լիմբերիալ	90	20	—
Քրիմից	51	08	—
Մէճիտիէ արծաթ	108	04	—
Մէճիտիէ քառորդ	107	—	—
Մէճիտիէ մանրուք	102	30	—
Պէշլիք	103	10	—
Մէճիտլիք	96	30	—
Բուպլի արծաթ	68	20	—
Շիլին	108	20	—
Ֆր. արծթ. Ֆրնս.	87	10	—
» » բումնկն.	85	30	—
» » իտալկն.	77	—	—
Ռէճիմա	10	—	—
Բուպլի Թղթադրամ	8	59	60
Ֆլորին »	9	06	—
Մարք »	107	20	—
Տրախմի »	38	10	—
Անգլ. ոսկի »	110	—	—
Ֆրանս. » »	87	25	—
Բումնկն. » »	86	30	—
Պուլկ. » »	86	30	—
Իտալ. » »	83	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 12 Դեկտ.			
3% Ֆրանկն.	101	40	—
3 1/2 % »	101	47	—
Օսմ. Քոն. D	24	87	—
Բուս. Երկ.	107	—	—
Օսմ. Ռէժի	315	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	531	—	—
Օսմ. Մաքս	523	—	—
Օսմանիէ	457	—	—
Բէրիօրիթէ Թիւրք	—	—	—
Քրէտի Լիոնէ	—	—	—
5% Իտալական	100	85	—
Սպանիական արտաքին	75	45	—
Թէմպէքի փոխառութ.	420	—	—
Սելանիկ-Պ. Պոլսոյ երկ.	270	—	—
Գասապա երկթ.	360	—	—
Թրանսվալ Քոնս.	86	52	—
Ռուսական 1890	—	—	—
Զէք Լոնտոնի վրայ	25	13	1/3

Լոնտոն, 12 Դեկտ.			
Անգլ. Քոնս.	92	63	—
Օսմ. Ռանթ B	49	75	—
» C	26	87	—
» D	24	37	—
Օսմ. Պանգա	11	25	—
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ	106	25	—
Տօսմնիալ	104	—	—
Աչտրնի երկաթուղի	13	50	—
Գասապա »	82	—	—
5% Իտալական	—	—	—
5% Հելլենական 1884	39	—	—
Ռանթի »	30	50	—
Մոնտօլ »	42	—	—
Ռուսական 1890	—	—	—
Պուլկար 1888 6%	87	50	—
Թրանսվալ Քոնս.	03	37	—
Փոխառութ. Բարիզի վրայ	25	31	1/4
—			

Վիեննա, 12 Դեկտ.			
Բուս. երկթ.	102	50	—
Օսմ. Ռէժի	291	—	—
Փոխն. Լոնտոնի վրայ	239	30	—
—			
Գրիւխէյ, 12 Դեկտ.			
Ռանթ Օսմ. Սէռի D	24	55	—
Բուս. երկաթուղի	106	75	—
—			
Գերլին, 12 Դեկտ.			
Բուս. երկաթուղի	103	20	—
Բուպլի (100ը)	216	12	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	24	—
—			

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԻՔ

Մէրթէպանի փողոց, 17, ճէպհա Խան, 3.

Տ. ԱՇ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՏՈՆ ԱԿԱՆԵՐ

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին ատամնաբուժական աշխատանոցի համար հարկ եղած բոլոր գործիքները, ինչպէս նաեւ քաուչուկ, սիման, ամալկամ, Բարիզի դաճ, եւն։

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ
Թուրքիոյ ամէն կողմերը կը դրկուին սոյն ապրանքները

2—16-100

Ամէն գործի յաջողութեան գլխաւոր պայմանն է
ՃՇԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ
Ճշդապահութեամբ կատարուած գործ մը յաջող գործ մըն է
ՍԱԳԱԵԱՆ ՏՈՄԱՐԱՆԻ
Գլխաւոր սկզբունքն է Ճշդապահութիւնը

Ս. ԳԱՄԲԻԼԻԱ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ԵՒ ԲԱՍԹԱՅԻ
Ա. ՆՈՍԻՐՈ ԵՒ Ա. ԴԱԼԼԻՕՏԻ
Կալաթա, Վայվոտա փողոց թիւ 105

Կը վաճառուին ամէն տեսակ շաքարեղէններ եւ հաստեանոներ (լոսթա) խիստ դիւրամարսելի գիներով։ Պատրաստութեան գերազանցութիւնը հաստատուած է։

Նոյն վաճառատան մէջ կը պատրաստուին
ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐ
ճաշակաւոր, զարդարուն եւ որ առաւելապէս է, խիստ դիւրամարսելի գիներով։

Allumettes Anglaises „THE LANCER"
TRADE MARK — DAMP PROOF

Լանչեր մարքէլի անգլիական սպիտակ ծուխ ... 500-400-300-200-100-70 հատ
Լանչեր մարքէլի անգլիական սպիտակ ... 400, 300, 200, 100, 70 հատ
Լանչեր մարքէլի անգլիական սպիտակ ... 150 և 90 թերթ
Լանչեր մարքէլի անգլիական սպիտակ ... 7 թերթ
Ընդհ. Դեպոյ՝ Թոփխանէ Պոստալեանի դիմաց թիւ 7
ԱՐԹԻՒՐ Ժ. ՀԷՆԷՍԼԻ
Գալաթիա, Գալաթայի վիճակ թիւ 105

ՀԱՃԻ ՍԱՐՈՒՄ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՇԱՔԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 136.
ՄԱՄՈՒԱՃԻՆԵՐ
Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 54.
Գալաթիա, Թոփխանայ ճաստեսի, թիւ 101.
Հարսանիքներու եւ երեկոյթներու համար գեղեցիկ սպասներ, ինչպէս նաեւ կանոնաւոր սպասարկութիւն։
3—29-100

BRASSERIE GAMBRINUS
ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ ԳԱՄԲՐԻՆՈՒՍ
ԱՌՑ Է ԱՄԲՈՂՋ ԳԻՇԵՐԸ
Déjeûner, Dîners et Soupers à la Carte
CONSOMMATIONS DE PREMIER CHOIX
BIÈRES DIVERSES
Grand' Rue de Péra, 312 — Constantinople
Բերա, Մեծ փողոց, 312 — Կոստանդնուպոլիս
2—18-100

ԺԱՆ ՄԱԹԷՈՏԱՔԻՍ
128, Բերա, Մեծ Փողոց, Լիւքսենպուրկ Օթէլին կից, 128.
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԷ ԱՄԷՆ ՀԱՅԱԿԻ
ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՑ
2—26-100

ՆԻԿՈԼԱ ԱԲՈՍԴՈԼԻՏԻՍ
ΝΙΚΟΛΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΤΗΣ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՑԱՆԿԱՑԱԾԱԼԻ
ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ
DERNIÈRES MODES
Կալաթա, Թիւնէլի կից, թիւ 6

ԴԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԶԱՓԱՒՈՐ
ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ
ՄԹԵՐԱՆՈՅԸ ԴԻՄԵՑԷՐ
Գալաթիա, Թիւնէլի դիմաց, 25
ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ ոսկեզօծ եւ զարդարուն սիներ, ամրերիկ. եւ ֆրանս. պոտի թաղթեր, փարագոյրի թիւլիր, եւն։
26—60

ԻՄՊԵՐԻԱԼ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՍԿԳՐ. ԸՆԿ.
ԸՆԴՐԵՍՔ ՀՐԴԵՀԻ
Հաստ. ի Լոնտոն 4803ին
1803 IMPERIAL
Դրամագլուխ Ա. Ո. 2,900,000
Վնասուց հատուցուած 15,000,000
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք, չէնք եւայն խիստ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ.
Դեր-Գարծակատար
Ֆօսիոն Տ. Դուրքիլի
Լիազօր Գործակալ Թուրքիոյ
Շ. Բ. Գլոֆրօն
ԳԱԼԱԹԻԱ, Ինճիրէ Խան
2—17-100

ՌՕԼ ԶՐԱՔ
ՆԿԱՐԻՉ
Կալաթա, Տէմիր Խան, թիւ 26

ԴԵՂԱՐԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ
ԿԷՏԻԿ-ԲԱՇԵԱ-ՊԱՇԻ թիւ 5

Սուլթանիէ դեղարանին տէր Լէոն Լֆ. Կիւմիւշեան կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ, դեղարանը, ներմուծուած նորանոր բաղադրութիւններէ զատ, նորապէս առաջին սկզբան գործարանէն բերել տրուած թարմ եւ բնաւորագոյն դեղերէն ճոխ թերքով մը, մասնաւորապէս դեղօրէից բասթէոռեան դրութեամբ մաքրման (stérilisation), եւ զանազան յատուկ զանազան գործիքներով օժտած է։ Նաեւ նորաբերեալ, այս տարի եւս ընտրելի տոլիի ձկան իւղ բերել տուած է։ Դեղագիտութեան գիտակներ ենք ապացոյն պահանջելու համար պատրաստութեան խնամքն ալ կոչուած ժիշկական խարժարանէն առաջնակարգ շրջանաւարտի մը յանձնուած եւ իր հսկողութիւնը դիւրութեան համար ամբողջ շերապին ապաս հաստատած է։

Տքթ. Վարդապետեան Լֆ. երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը կէս օրին դեղարանը գտնուելով իրեն դիմողները կը զարմանան։ Կարգադրութիւնները ձրի։ 19—30

ՏՈՔԹ. ՀԱՅՕՆԵԱՆ
Մասնագէտ ծննդական գործարան. ներու հիւանդութեանց

Ցիշեալ բժիշկը բացի կիրակիէ, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Բերա. Բանկայթի, Թայ փողոց, թիւ 6 տան մէջ եւ կէս օրէն վերջը մինչեւ 11, Գալաթիա, Վայվոտա պատկանոցին դիմացը, Իզմիրլի Օղլու խան թիւ 15։ Կը բժշկէ ծննդական գործարաններու ամէն կարգի հիւանդութիւններ, ամենէն սասակի միզանցքաբորբոքումները եւն. նոր մեթոտներով եւ առանց ամենափոքր դաւ գործելու, թէ՛ արանց եւ թէ՛ կանանց մեզամանի եւ միզանցքային խողովակներու հիւանդութիւնները կը գարմանէ մէկ քանի օրէն։ Բիչ ժամանակէն կը գարմանէ զաղջ հիւանդութիւններ։ 26 100

Մ. ԹԻՖԼԻՋԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՎԻՐԱԲԹԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԹԿՆ.
ԴԱՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Գալաթիա. Վայվոտա փողոց թիւ 91

Վաճառատան մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական եւ վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԵԾԱԳԻՆԱԿ եւ ԹՈՐԱԲԱՆԱԿ։ Կակուղ եւ կարծր լաստիկ (քաուչուկ) առարկաներ, ատամի կապիչներ (գասրգ պանդ), տեսակ տեսակ դրեխներ (շիրի ինա), էլէքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խաչորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսգոբ), փոքր եւ մեծ մանրադէտի ապակիներ, նորատեսակ ոսկի եւ այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։ Գիները չատ ժամ։

Արտօնատէր Ա. ՍԱԳԱՆԱՆ
Տպագրութիւն Սագոսեան Տպարան։

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (21)

ՇԱՌԼ ՄԷՌՈՒՎԷԼ

ՈՍԿԻԻ ՏԵՆԴԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԱԳ ՖՈՒԺԸՌԷԻ ՈՃԻՐԸ

Ե.

ՅՈՒՍԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ

Իբր հիւր, տը Պրիւսներէն զատ ոչ ոք կ'ընդունէին իրենց տունը, եւ փոխադարձաբար ոչ ոքի կ'այցելէին։ Մէսկիի փողոցին վրայ նայող ընդարձակ տունը այդ պատճառաւ էր որ մէկ կողմ ձգուած էր։

Այս վիճակներուն մէջ դիւրին է հասկնալ թէ ո՛ր աստիճան յուզուեցաւ Տիկին տ'Արվիլ, երբ Մորան եկաւ իմացնել թէ Օրիորդին արկած մը պատահած էր։

Դժբաղդ մայրը խոր վիշտի մը մէջ, նախ կորսնցուցեր էր ինքզինքը, բայց, յետոյ, մտածելով որ ի՛նքը միայն կար իր աղջկան պաշտպան, ժողվեր էր իր ուժերը եւ խելքը կեդրոնացուցեր Մորանի բերած լուրին վրայ։

Վայրկենապէս սպասաւոր մը դրկեց Բէնրոն, Տօքտ. Շամպրին կանչելու, եւ ինքը մեկնեցաւ դէպ ի արկածին վայրը։

Վերադարձին տեսան որ Տօքտէօրը եկեր էր արդէն։

Վիրաւորեալը կամաց կամաց վերստանալով իր ուժերը, սկսաւ պատմել իր դէպքն եկածներուն մէկ մասը։

Բան մը՝ որ ամենապարզ էր։

Ձիւղ այն պահուն իսկ ուր Օր. տ'Արվիլ դուրս կ'ելլէր Էսատի դիւղակէն, ձին, խրտչելով եղջերուներու վոնմակէ մը որոնք ճամբան անցնելով իր վրայ յարձակած էին, այնքան ուժով վազել սկսած էր որ՝ վար, գետին նետած էր իր հեծեալը։

Սէլ ուրիշ բան չէր միշեր։

Իրիկուան ժամը 8ին բժիշկը մեկնած էր դղեակէն, բացարձակ հանգիստ մը պատուիրելով։

Ճակատին վէրքը սկսած էր հետզհետէ ազէկնալ եւ յոյս ունէր բժիշկը, որ իր մատաղաշ հիւանդը քանի մը օրէն ոտքի ելլէր։

Եւ բժիշկին մեկնումէն ի վեր մայրը հիւանդին անկողնին քով եկեր էր, որոշելով որ մինչեւ որ բոլորովին չազէկնայ, չըժնուի իր աղջիկէն.

Մէկուն չէր ուզեր յանձնել՝ հսկել առոր վրայ՝ որ իր ամէնէն թանկագին մասը կը կազմէր։ Եւ, մինչդեռ Մատլէն չինիչ քունի մը մէջ ընկղմած կը նիրհէր, կոմսուհին, ցած ու լայն թիկնաթոռի մը վրայ փռուած՝ տխուր մտածումներու մէջ կը թափառէր։

Հա՛ս, անտառներու խորը թաղուած այս դղեակին մէջ է որ եկած էր ան՝ անցընելու իր մեղրալուսինը, ասկէ քսանըհինգ տարիներ առաջ։

Երիտասարդ ամուսնացուցած չէ՛ր ինքը։

Միշտ պաղ, միշտ զժուարահաճ, մերժած էր բոլոր թիկնածուները, մինչեւ որ Բարիզի դատարանին նախագահ տ'Արվիլ կոմսը եկած էր խնդրել իր ձեռքը։

Կոմսը՝ որ այն ատեն քառասուն տարեկան մը կար, ընդունելի եղած էր իրեն։

Օր. Մարի Շովլէն սիրած էր կոմսին որչափ Նկարագիրը նոյնչափ ալ անձը։ Հակառակ իր ինչ ինչ պակասութիւններուն, Տիկին տ'Արվիլ ամէնէն աւելի յարգած կիներէն մին էր։ Պարզ, արդարադատ, ընկերական էր, մանաւանդ սքանչելի տանտիրուհի եւ մէն այն կիներէն, որոնց համար լիաթոք կը մղուի մարդ գոչել.—«Աղէկ մայր եւ աղէկ ամուսին մը եղաւ»։

Տիկին տ'Արվիլի միացումը կոմսին հետ անամպ եղած էր։

Անոնց երկուքին բնաւորութիւնները հաւասարապէս ուղիղ ու խաղաղասէր, իրարու հետ շաղուած կատարելագործեալ զոյգ մը կ'ընէին անոնցմէ։

Այրուկին մէկ պաշտօն միայն ունէին.—Իրենց աղջիկը նայիլ։

Եւ Մատլէն ալ արժանի էր իրաւունքէ այդ արտակարգ գորովին։

Տգեղութեան տեսն ամէնուն համակրութեան նիւթն էր։

Պատանեկութեան տեսն օժտուած բոլոր հրապոյրներով, բոլոր շնորհներով, աքանչելի աղջիկը կ'ըլլար, պաշտելի կոկոնը ընտանիքին։

Որքան գեղեցիկ, նոյնչափ ալ բարի էր, ինչպէս նաեւ յանդուգն ու քաջասիրտ։

Մէկ բառով իրականացումն իսկ էր կատարելութեան այն կնոջ՝ որ պաշտում կը ներշնչէ, եւ որուն կը գիմեն բոլոր սրտեր ինքնաբերաբար եւ առանց բռնութեան։

Պարծանքն էր ան իր մօր, ինչպէս որ էր նաեւ անոր սէրը։

Որով ինչ մեծ եղած էր ցաւը, լսելով իր այնքան սիրելի աղջկան պատահած դէպքը, ու հիմա ի՞նչ խնամով կը հսկէր անոր տնկողնոյն։

Տօքթ. Շամպրիի վերջին խօսքը ուրախացուցեր էր զինքը.—Ծանր բան մը չէ՛ . . . Հանդիստ կուզէ միայն . . . Քանի մը օրէն ոտքի կ'ելլայ օրիորդը . . .

Բայց վախը սոսկալի եղած էր. կոմսուհին դեռ կը սարսռա՛ր։

Սենեակը անգին մեծութիւն մը ունէր, զղեակին առաջին յարկը հաստատուած էր եւ կը նայէր պէպի հարաւ։

Երկայնքի ճօղերով բռնուած պալտիներ, որ կը տարածուին երկու լարէր պատուհաններուն տակէն, պուրակներու եւ ծառաստաններու ներդաշնակութիւնը յորինուած հրաշալի տեսարաններ կը պարզուին։

(Շարունակելի)